

“พลวัตแห่งภาษา” ปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 บนฐานคิดแบบองค์รวมเพื่อความยั่งยืนทางปัญญา*

“THE DYNAMICS OF LANGUAGE” REFORMING 21st-CENTURY ENGLISH LANGUAGE LEARNING THROUGH A HOLISTIC FRAMEWORK FOR INTELLECTUAL SUSTAINABILITY

สิทธิชัย ชีวะโรธ*, พระครูโพธิจิตกิจจาภรณ์ (สุริย์ชัย ชูช่วย), นิชาเรย์ ปรีชา,
พระครูพรหมเขตคนารักษ์ (ชัยสิทธิ์ เรืองรอด), ณรงค์ เบ็ญจศักดิ์

Sitthichai Sheewaroros*, Phrakhu Prachotkichchaporn (Suriyan Choochusy), Nicharee Preecha,
Phrakru Phromkhetkanarak (Chaiyasit Reungrod), Narong Benjasak

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Bachelor of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: sitthichaiaddy.7266@gmail.com

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายสำคัญของระบบการศึกษาไทย ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ กระบวนการสอนที่ยังคงมุ่งเน้นการท่องจำและไวยากรณ์มากกว่าการสื่อสารจริง รวมทั้งการขาดการบูรณาการด้านจิตวิญญาณและคุณธรรม ทำให้ไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน แม้งานวิจัยที่ผ่านมาได้เสนอแนวทางการสอนที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม แต่ก็ยังคงมีช่องว่างทางองค์ความรู้ในการสร้างกรอบแนวคิดเชิงองค์รวม ที่จะสามารถเชื่อมโยงทักษะภาษาเข้ากับการพัฒนาปัญญา คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักสามประการ ได้แก่ 1) วิเคราะห์พลวัตการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี 2) นำเสนอกรอบแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเชิงองค์รวมที่บูรณาการพุทธปรัชญาเข้ากับแนวทางการศึกษาสมัยใหม่ และ 3) เสนอข้อค้นพบเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรและนโยบายด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้จริง ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า กรอบแนวคิดองค์รวมที่ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ มิติองค์ความรู้ มิติจิตวิญญาณ มิติสังคมวัฒนธรรม และมิติเทคโนโลยี มีศักยภาพสูงในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งสมรรถนะทางภาษา ปัญญาที่ยั่งยืน และคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย บทความนี้จึงถือเป็นคู่มือการสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ไม่เพียงมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ แต่ยังธำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และวางรากฐานความยั่งยืนทางปัญญาของผู้เรียนในระยะยาว

คำสำคัญ: การปฏิรูปการศึกษา, การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, แนวคิดแบบองค์รวม, ความยั่งยืนทางปัญญา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

English language learning in the 21st century has become a critical challenge for the Thai educational system amid the rapid and complex transformations of society, technology, and the economy. Current instructional practices, which still emphasize rote memorization and grammar

over authentic communication, together with the lack of integration of spirituality and ethics, fail to meet the holistic development of learners. Although previous studies have proposed various teaching approaches, including active learning, digital technology, and intercultural communication, a significant knowledge gap remains in developing a holistic framework that systematically connects language skills with intellectual growth, ethical awareness, and social responsibility in a sustainable manner. This article pursues three primary objectives: 1) to analyze the dynamics of English language learning in the 21st century within the broader contexts of social, cultural, and technological change; 2) to propose a holistic reform framework that meaningfully integrates Buddhist philosophy with modern educational approaches; and 3) to present both scholarly findings and practical insights that can be effectively applied to curriculum design and policy development in English language education. The synthesis of findings highlights that a holistic framework comprising four dimensions cognitive, spiritual, socio-cultural, and technological possesses strong potential to cultivate learners with advanced linguistic competence, sustainable intellectual capacity, and ethical values deeply aligned with the Thai socio-cultural context. Accordingly, this article contributes significantly to advancing English language curricula that not only enhance global competitiveness but also preserve cultural identity, encourage social harmony, and lay the foundation for the intellectual sustainability of learners in the long term. The reform approach emphasized here underscores that English language education should move beyond narrow linguistic outcomes toward nurturing well-rounded individuals who embody knowledge, moral integrity, adaptability, and a sense of social responsibility. These qualities are indispensable for thriving in today's interconnected and rapidly evolving world and for preparing learners to become responsible global citizens who can contribute constructively to both local and international communities.

Keywords: Educational Reform, English Language Learning, Holistic Approach, Cognitive Sustainability, 21st Century Skills

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษได้ก้าวขึ้นเป็นภาษาหลักของการสื่อสาร การศึกษา และการทำงานในสังคมโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล เศรษฐกิจโลก และสังคมพหุวัฒนธรรม ทำให้ทักษะภาษาอังกฤษมิได้เป็นเพียง “เครื่องมือสื่อสาร” แต่ยังเป็น “ทุนทางปัญญา” ที่ส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของพลเมือง อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังคงเผชิญปัญหาสำคัญ ได้แก่ การมุ่งเน้นการท่องจำและไวยากรณ์มากกว่าการสร้างทักษะการสื่อสารจริง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างจำกัด และการขาดการบูรณาการด้านคุณธรรมและจิตวิญญาณที่หล่อหลอมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้บริบทดังกล่าว แนวคิดเรื่อง “การปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเชิงองค์รวม” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง แนวคิดนี้มิได้เน้นเพียงการเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาษา แต่ยังผสานการพัฒนาปัญญา คุณธรรม และความยั่งยืนทางจิตวิญญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่มีรากฐานปรัชญาพุทธศาสตร์เป็นแกนกลางของวัฒนธรรมและการศึกษา การบูรณาการหลักธรรมสำคัญ เช่น ไตรสิกขา เข้ากับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จะช่วยสร้างผู้เรียนที่มีทั้งสมรรถนะทางภาษา ความสามารถในการปรับตัวเชิงเทคโนโลยี และคุณลักษณะเชิงคุณธรรมที่ตอบโจทยการพัฒนาสังคมในระยะยาว

การศึกษาและนำเสนอกรอบแนวคิดเชิงองค์รวมในการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จึงมีนัยสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เพราะไม่เพียงตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาทักษะภาษาเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนทางปัญญาและการธำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในสังคมไทยและสังคมโลก แม้ว่าจะมีงานวิจัยและการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning), การเรียนรู้โดยใช้โครงการ (Project-based Learning), การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Learning Platforms) หรือการบูรณาการแนวทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Intercultural Communication) แต่การศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับ การพัฒนาทักษะภาษาเชิงเครื่องมือมากกว่าการสร้าง กรอบแนวคิดเชิงองค์รวม ที่หลอมรวมภาษา ปัญญา คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมเข้าไว้ด้วยกัน ในบริบทของประเทศไทย แม้กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมโรงเรียนแนวพุทธมากกว่า 20,000 แห่ง เพื่อบูรณาการหลักไตรสิกขาเข้ากับการจัดการศึกษา แต่การวิจัยเชิงลึกที่นำแนวคิดพุทธปรัชญามาเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษยังมีจำนวนจำกัด อีกทั้งยังขาดการสร้าง กรอบทฤษฎีแบบบูรณาการ ที่สามารถนำไปใช้จริงได้ทั้งในเชิงนโยบาย หลักสูตร และการเรียนการสอนในห้องเรียน

ดังนั้น ช่องว่างที่สำคัญจึงอยู่ที่ การขาดการศึกษาเชิงองค์รวม ซึ่งบูรณาการระหว่าง พุทธปรัชญา กับ ทฤษฎีการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายของโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งสมรรถนะทางภาษา ความยั่งยืนทางปัญญา และคุณธรรมที่สอดคล้องกับรากฐานวัฒนธรรมไทย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์พลวัตการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี 2) นำเสนอกรอบแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเชิงองค์รวมที่บูรณาการพุทธปรัชญากับแนวทางการศึกษาสมัยใหม่ และ 3) เสนอข้อค้นพบเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติที่สามารถใช้พัฒนาหลักสูตรและนโยบายด้านการศึกษาภาษาอังกฤษได้จริง

พลวัตการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

พลวัตการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะภาษาเท่านั้น แต่ยังสะท้อนการปฏิวัติทางความคิด กระบวนการสอน และเป้าหมายเชิงคุณค่าในการศึกษา ภาษาอังกฤษได้ก้าวข้ามจากการเป็น “ภาษาต่างประเทศ” ไปสู่ “ภาษานานาชาติ” (English as an International Language) ที่ใช้สื่อสารในบริบทหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ และสื่อสารวัฒนธรรม (Graddol, D., 2006) สิ่งนี้ทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถจำกัดอยู่ในกรอบการท่องจำหรือไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมุ่งไปที่การสร้างผู้เรียนที่มีศักยภาพรอบด้าน ทั้งทักษะการสื่อสารเชิงวิพากษ์ (Critical Communication), การแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน, และการสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม (Byram, M., 2020) ความเปลี่ยนแปลงนี้ยังสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา ที่เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลโลก (Global Citizenship Education) อันสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษใหม่นี้เป็นมากกว่าการเรียนภาษา แต่คือการสร้างพลเมืองที่สามารถปรับตัวและมีบทบาทเชิงบวกต่อโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น

ในเชิงปฏิบัติ แนวคิดที่ช่วยขับเคลื่อนพลวัตนี้มีหลายรูปแบบ โดยเฉพาะ Production-Oriented Approach (POA) ที่เน้นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ “ผลิตภาษา” เพื่อบรรลุเป้าหมายการสื่อสารในสถานการณ์จริง ไม่ใช่เพียงการรับความรู้หรือการจำลองบทสนทนา (Wang, W. & Lyu, C., 2025) POA สอดรับกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่นักวิชาการ ยืนยันว่ามีผลต่อการพัฒนาความรู้เชิงลึกและการคิดวิเคราะห์ (Biggs, J. & Tang, C., 2011) อีกทั้งเมื่อบูรณาการเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ที่ปรับตามผู้เรียน (Adaptive Learning Platforms) และการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ (AI-based Learning Analytics) ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพภาษาได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการเฉพาะบุคคล

แนวทางดังกล่าวไม่เพียงเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ แต่ยังปลูกฝังทักษะศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง

อย่างไรก็ดี ความท้าทายสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามคือการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมและทักษะดิจิทัลในห้องเรียนภาษาอังกฤษ ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ผู้เรียนมาจากภูมิหลังที่ต่างกัน การสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม (Culturally Responsive Teaching) จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ทุกคนรู้สึกได้รับการยอมรับและมีคุณค่า (Au, K. H., 2007); (Gay, G., 2018) ขณะเดียวกันการเร่งรัดของสื่อดิจิทัลก็ก่อให้เกิดปัญหาการรับมือกับข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือน ดังนั้นทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media and Digital Literacy) ได้กลายเป็นหนึ่งในทักษะหลักที่ควรพัฒนาไปพร้อมกับการเรียนภาษา (Hobbs, R., 2017) การบูรณาการกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ ตรวจสอบ และใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการเป็นเพียง “ทักษะการสื่อสาร” ไปสู่ “ทักษะการอยู่รอดและการสร้างคุณค่าในโลกยุคดิจิทัล” ซึ่งสะท้อนถึงแก่นแท้ของพลวัตการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวมทั้งในมิติภาษา ปัญญา และคุณธรรม

แนวคิดแบบองค์รวมในการศึกษาภาษาอังกฤษ

แนวคิดแบบองค์รวม (Holistic Education) ในการศึกษาภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทักษะภาษาและการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การสอนภาษาหรือการนั่งท่องจำไวยากรณ์และคำศัพท์เท่านั้น แต่รวมถึงการปลูกฝังทักษะชีวิต การตระหนักรู้ในตนเอง และความเข้าใจทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Miller, R., 2019) การเรียนรู้ภาษาอังกฤษภายใต้กรอบองค์รวมจึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างความหมายจากประสบการณ์จริง ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ (Kramsch, C., 2021) ผู้เรียนจะไม่เพียงแต่เห็นภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือทางวิชาการ แต่เป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจและความเคารพระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลาย การออกแบบหลักสูตรจึงต้องบูรณาการเป้าหมายทางวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนาจิตใจและคุณลักษณะของผู้เรียน

ในทางปฏิบัติ การประยุกต์ใช้แนวคิดองค์รวมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ครูจึงควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงมีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเรียนรู้จากโครงการ (Project-based Learning) การอภิปรายและวิเคราะห์ร่วมกัน และการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อเปิดมุมมองสู่โลกกว้าง (Jacobs, G. M. & Farrell, T. S. C., 2012) กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะพัฒนาทักษะการใช้ภาษาแล้ว ยังเสริมสร้างความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการตื่นตัวในฐานะพลเมืองโลก รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าและการเติบโตของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เนื้อหาเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการหล่อหลอมตัวตนที่เข้มแข็งและมีความหมายสำหรับผู้เรียนในระยะยาว

การบูรณาการปรัชญาพุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การตอบสนองต่อพลวัตการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน นำไปสู่ความสนใจในการบูรณาการมิติทางจิตวิญญาณเข้ากับกระบวนการเรียนภาษา โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ปรัชญาพุทธศาสตร์อันเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย ปรัชญาพุทธศาสตร์เป็นระบบความคิดที่เน้นการพัฒนามนุษย์อย่างสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา และใจ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีคุณค่า (Rahula, W., 1974); (Payutto, P. A., 1995) หลักการสำคัญ เช่น ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ และปัญญา) ไม่เพียงเป็นแนวทางทางศีลธรรม แต่ยังสะท้อนแนวคิดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยศีล (sīla) สอดคล้องกับการสร้าง

จริยธรรมในการสื่อสารและการเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม สมาธิ (samādhi) ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะด้านการมีสมาธิและความตั้งใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้เรียนภาษาที่ต้องอาศัยความต่อเนื่องและความแม่นยำในการฝึกฝน ในขณะที่ปัญญา (paññā) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตีความอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสารในระดับสูง

ในระดับปฏิบัติ แนวคิดทางพุทธศาสตร์ โดยเฉพาะหลักสติ (Mindfulness) มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพ การฝึกสติช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการรับรู้และความตระหนักในปัจจุบันขณะ ทำให้กระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นไปอย่างมีคุณภาพมากขึ้น (Kabat-Zinn, J., 2003); (Hyland, K., 2016) การประยุกต์ใช้สติในชั้นเรียนสามารถทำได้ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การฟังอย่างมีสติ (Mindful Listening) หรือการเขียนสะท้อนตนเอง (Reflective Writing) ซึ่งไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะภาษา แต่ยังเสริมสร้างความเข้าใจในตนเองและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักธรรม เช่น อิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) ยังสามารถกระตุ้นแรงจูงใจภายในของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (Thich Nhat Hanh, 1991)

การบูรณาการปรัชญาพุทธศาสตร์ยังสร้างสะพานเชื่อมที่สำคัญระหว่างการเรียนรู้ภาษาแบบดั้งเดิมกับนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กล่าวคือ ในขณะที่เทคโนโลยีให้เครื่องมือและช่องทางที่หลากหลายสำหรับการฝึกภาษา หลักพุทธศาสตร์ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ มีวิจารณญาณ และไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อมูลที่มากเกินไปหรือความเครียดจากการเรียนรู้ (Kukulska-Hulme, A., 2020) การผสมผสานระหว่าง “ใจที่ตั้งมั่น” จากหลักสมาธิกับ “เครื่องมือที่ทันสมัย” จากเทคโนโลยี จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ลึกซึ้ง มีความหมาย และยั่งยืนสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่ไม่เพียงมีความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม แต่ยังมีคุณธรรม ความเมตตา และความเข้าใจเชิงลึกต่อโลกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งด้วย

เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาได้กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่พลิกโฉมกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างสิ้นเชิง ความก้าวหน้าทางปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) แพลตฟอร์มออนไลน์ และเทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality: VR/Augmented Reality: AR) ได้เปลี่ยนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการท่องจำเชิงกลไกไปสู่การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่สมจริงและมีส่วนร่วมมากขึ้น งานวิจัยด้านการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลชี้ให้เห็นว่า การใช้สื่อจำลองและสภาพแวดล้อมเสมือนช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถทดลองใช้ภาษาผ่านบทสนทนาจำลองและบริบทเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน (Godwin-Jones, R., 2019) ในขณะเดียวกัน การใช้ระบบแชทบอต (Chatbots) และ AI-powered Tutors ก็ได้เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบ Personalized Learning ที่สามารถปรับเนื้อหาและรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความต้องการเฉพาะบุคคลของผู้เรียน อีกทั้ง Learning Analytics ยังทำให้ครูและผู้บริหารการศึกษามีข้อมูลเชิงลึกที่สามารถใช้วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ ปรับกลยุทธ์การสอน และวัดผลได้อย่างแม่นยำและเป็นระบบมากขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นเพียงการฝึกทักษะการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทักษะดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ และการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมโลกาภิวัตน์ (Kukulska-Hulme, A., 2020)

ในเชิงปฏิบัติ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ถูกออกแบบให้เข้าถึงง่าย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กลายเป็นแนวทางที่ได้รับความนิยม เนื่องจากสามารถผสมผสานจุดแข็งของการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบดั้งเดิมเข้ากับความสะดวกและความ

ยืดหยุ่นของการเรียนรู้ออนไลน์ งานวิจัยล่าสุดระบุว่า Blended Learning สามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ดีกว่าการเรียนในห้องเรียนแบบเดิมเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนภาษาในห้องเรียนผ่านกิจกรรมออนไลน์ การบ้านเชิงโต้ตอบ (Interactive Assignments) และการประเมินผลแบบดิจิทัล (Albiladi, W. S. & Alshareef, K. K., 2019) นอกจากนี้ เทคโนโลยี Blockchain ยังเริ่มถูกนำมาใช้เพื่อสร้างระบบการรับรองคุณวุฒิทางภาษาอังกฤษที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานใหม่ในการยืนยันความสามารถทางภาษาในระดับสากล ขณะเดียวกัน การพัฒนา Mobile Assisted Language Learning (MALL) ได้ขยายโอกาสการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไปยังผู้เรียนทุกกลุ่ม ผ่านแอปพลิเคชันที่สนับสนุนการฟัง พูด อ่าน และเขียนในบริบทชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้ภาษาไม่ได้จำกัดเพียงในสถาบันการศึกษา แต่เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา (Burstion, J., 2015) เมื่อพิจารณาจากภาพรวม เทคโนโลยีและนวัตกรรมเหล่านี้ไม่เพียงเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษา แต่ยังช่วยสร้างผู้เรียนที่มีทักษะรอบด้าน พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

ความยั่งยืนทางปัญญาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ความยั่งยืนทางปัญญาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่ได้หมายถึงเพียงการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลในระยะสั้น แต่ยังมุ่งไปสู่การสร้างศักยภาพทางปัญญาของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และปรับตัวอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นให้ภาษาอังกฤษกลายเป็น “ทุนทางปัญญา” (Intellectual Capital) ที่ผู้เรียนสามารถใช้พัฒนาอาชีพ สังคม และการอยู่ร่วมกันในโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงถึงกัน (Sterling, S., 2011); (UNESCO, 2021) ระดับภาพรวม แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎี Transformative Learning ของ Mezirow, J. ซึ่งชี้ว่าการเรียนรู้ภาษาไม่ควรถูกจำกัดเพียงการสื่อสารพื้นฐาน แต่ควรนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดและการรับรู้โลกของผู้เรียน เพื่อให้สามารถคิดเชิงวิพากษ์และปรับตัวต่อความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างมีความหมาย (Mezirow, J., 1997) ภายใต้แนวทางดังกล่าว การพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษจึงควรเชื่อมโยงกับการพัฒนาความคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) การสร้างสำนึกต่อปัญหาโลก และการบูรณาการภาษาเข้ากับการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ (Wiek, A. et al., 2011) สิ่งนี้ช่วยทำให้ผู้เรียนตระหนักว่า ภาษาอังกฤษมิใช่เพียงเครื่องมือทางวิชาการหรือการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางปัญญาที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาสังคมและสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกอย่างยั่งยืน

ในเชิงปฏิบัติ ความยั่งยืนทางปัญญาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษควรได้รับการออกแบบผ่านกลยุทธ์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered Approach) และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็น “ผู้สร้างความรู้” (Knowledge Creator) มากกว่าผู้รับสารเพียงฝ่ายเดียว หลักสูตรและกิจกรรมควรออกแบบให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ Metacognition และ Reflection เช่น การบันทึกการเรียนรู้ การอภิปรายเชิงลึก และการสะท้อนความคิดต่อประเด็นโลก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองและสามารถพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ (Boud, D. et al., 2013) นอกจากนี้ การบูรณาการภาษาอังกฤษกับปัญหาสำคัญระดับโลก เช่น ความยั่งยืนสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาคทางสังคม และการเคารพในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความหมายในการเรียนรู้ เครื่องมือดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ร่วมมือออนไลน์ และสื่อมัลติมีเดียแบบอินเทอร์แอคทีฟ สามารถเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาาร่วมกัน และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาความยั่งยืนทางปัญญา (UNESCO, 2021) สุดท้ายแล้ว การเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ยั่งยืนไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา แต่ยังช่วยสร้างบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learners)

รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบองค์รวม

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสังเคราะห์รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบองค์รวมได้ 4 มิติหลัก ดังนี้:

1. มิติองค์ความรู้ (Cognitive Dimension)

- การพัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ด้าน (ฟัง พูด อ่าน เขียน)
- การส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา
- การบูรณาการความรู้ข้ามสาขาวิชา
- การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
- การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการใช้ภาษา

2. มิติจิตวิญญาณ (Spiritual Dimension)

- การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพุทธศาสตร์
- การพัฒนาสติและสมาธิในการเรียนรู้
- การสร้างความเข้าใจในความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง
- การปลูกฝังความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ
- การพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น

3. มิติสังคม-วัฒนธรรม (Socio-cultural Dimension)

- การเสริมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- การพัฒนาทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม
- การเชื่อมโยงท้องถิ่นกับโลกกว้าง
- การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- การพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสำนึก

4. มิติเทคโนโลยี (Technological Dimension)

- การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
- การพัฒนาทักษะดิจิทัลและรู้เท่าทันสื่อ
- การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสาน
- การใช้ปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้แบบปรับเปลี่ยนตามผู้เรียน
- การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ออนไลน์และการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล

รูปแบบการปฏิรูปนี้ต้องมีการประยุกต์ใช้อย่างบูรณาการและยืดหยุ่น โดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละสถานศึกษาและชุมชน การสร้างความสมดุลระหว่างสี่มิตินี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่รอบด้านและมีความยั่งยืน

ภาพที่ 1 รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบองค์รวม (ปวีณา คุราน่า และคณะ, 2567)

สรุป

กรอบแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ที่ได้นำเสนอมีความครอบคลุมรอบด้านจากการบูรณาการองค์ความรู้ คุณธรรม สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าไว้ด้วยกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้กรอบแนวคิดนี้ตอบสนองต่อพลวัตและความท้าทายของโลกยุคใหม่ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงจำเป็นต้องบูรณาการมิติสำคัญเพิ่มเติม ประการแรกคือ การเสริมสร้างทักษะการปรับตัวและความยืดหยุ่น ทางจิตใจ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความไม่แน่นอน ประการต่อมาคือ การขยายขอบเขตการเรียนรู้ให้เป็นแบบบูรณาการเชิงบริบท ที่เชื่อมโยง ความรู้กับสถานการณ์จริงทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนสำหรับตลาดแรงงานยุคใหม่ที่เน้นการแข่งขันสูงและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การเติมเต็มประเด็นเหล่านี้จะช่วยยกระดับกรอบแนวคิดให้มีความลึกซึ้งและสมคูลยิ่งขึ้น การจะขับเคลื่อนกรอบแนวคิดที่สมบูรณ์นี้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลง เชิงโครงสร้างที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยนบทบาทของครูสู่การเป็นผู้นำและผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง พร้อมกันนี้ ต้องยกระดับระบบการประเมินผลให้มีความหลากหลายและครอบคลุม เพื่อสะท้อนการพัฒนาทักษะ รอบด้านของผู้เรียน ที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างความร่วมมืออย่างครบวงจรระหว่างภาคส่วนต่างๆ เพื่อสถาปนา “สังคมแห่งการเรียนรู้” (Learning Society) ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป้าหมายสูงสุดคือการสร้างพลเมืองโลกที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์คุณค่าได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ปวีณา คุราน่า และคณะ. (2567). การจัดการศึกษาแบบองค์รวม เพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในบริบทสังคมไทย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(9), 867-881.
- Albiladi, W. S. & Alshareef, K. K. (2019). Blended learning in English teaching and learning: A review of the current literature. *Journal of Language Teaching and Research*, 10(2), 232-238.
- Au, K. H. (2007). Culturally responsive instruction: Application to multiethnic classrooms. *Pedagogies: An International Journal*, 2(1), 1-18.
- Biggs, J. & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university*. Maidenhead: Open University Press.
- Boud, D. et al. (2013). *Reflection: Turning experience into learning*. London: Routledge.
- Burston, J. (2015). Twenty years of MALL project implementation: A meta-analysis of learning outcomes. *ReCALL*, 27(1), 4-20.
- Byram, M. (2020). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. (2nd ed.). Bristol: Channel View Publications.
- Gay, G. (2018). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice*. (3rd ed.). New York: Teachers College Press.
- Godwin-Jones, R. (2019). Involving language learners in creating virtual reality experiences: From passive consumers to active producers. *Language Learning & Technology*, 23(1), 102-117.
- Graddol, D. (2006). *English Next*. London, UK: British Council.
- Hobbs, R. (2017). *Create to learn: Introduction to digital literacy*. New Jersey: Wiley.
- Hyland, K. (2016). *Teaching and researching writing*. (3rd ed.). London: Routledge.

- Jacobs, G. M. & Farrell, T. S. C. (2012). *Teacher's toolkit: Developing active learning pedagogy in language education*. Singapore: SEAMEO Regional Language Centre.
- Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based interventions in context: Past, present, and future. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10(2), 144-156.
- Kramsch, C. (2021). *The multilingual subject: What foreign language learners say about their experience and why it matters*. Oxford: Oxford University Press.
- Kukulka-Hulme, A. (2020). Mobile-assisted language learning [Revisited]. *Language Learning & Technology*, 24(2), 1-9.
- Mezirow, J. (1997). Transformative learning: Theory to practice. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 1997(74), 5-12.
- Miller, R. (2019). *Holistic education: An introduction to the philosophy and practice*. Vermont: Foundation for Educational Renewal.
- Payutto, P. A. (1995). *Buddhadhamma: Natural laws and values for life*. Bangkok: Buddhadhamma Foundation.
- Rahula, W. (1974). *What the Buddha taught*. New York: Grove Press.
- Sterling, S. (2011). *Sustainable education: Re-visioning learning and change*. Darlington: Green Books.
- Thich Nhat Hanh. (1991). *Peace is every step: The path of mindfulness in everyday life*. New York: Bantam Books.
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. Paris: UNESCO Publishing.
- Wang, W. & Lyu, C. (2025). The Effectiveness of Production-Oriented Approach on Students' English Language Skills: A Meta-Analysis. *Asia-Pacific Edu Res*, 34, 1763-1780. <https://doi.org/10.1007/s40299-025-00990-2>.
- Wiek, A. et al. (2011). Key competencies in sustainability: a reference framework for academic program development. *Sustainability science*, 6(2), 203-218.